

ÁRNYÉKOLÁS- TECHNIKA

[Szombat hajnal]

Egyszerű fehér trikó volt a lányon és az elemgyógyintézet hamuszürke köntöse azon az éjjelen (illetve akkor hajnaltájt), amikor megtalálták a mellékhelyiségben, úgymond vérbe fagyva. Az első emeleti női szakaszon nyitott rá utolsó ellenőrző körútján az egyik férfi ápoló. Az előrészben, a mosdókagylókon túl, középujt feküdt. A nyakán rendkívül hosszú seb, elvágta nyaki ütőerét és a torkát, mindenfelé vér, *mérhetetlen mennyiségű vér*. Mondják. És hogy lehet, valaki más vágta el a torkát, ilyen egy fiatal lány nem tud megtenni. Azzal indultam neki, hogy megfogom a kezét; lemegyek és megfogom a kezét annak a lánynak. Nem volt világos, mi miatt, nem akartam őt látni, hanem együtt lenni vele valahogy. Nehéz egyáltalán felkelni és elrugaszkodni, majd lépcsőzni a nyüszítve tébláboló vagy némán szörnyülködő vagy vihogó betegek közt, ám amikor az ajtóhoz értem, nem lehetett tovább menni, a félfát támasztottam meg, és egy pillanatra a látómezőmet saját alakom töltötte ki; egy szárazra ivott és laza figura, „döglesztően divatos” cucuban, aki zongoristához illő ujjai között cigarettával – figyel és hallgat. A feldúlt és rejtekező vígjátéki figura, mondom magamban; mindjárt dalra fakad, csak kivárja a legkedvezőbb alkalmat, a legmegfelelőbb dramaturgiai helyzetet; majd hogy szemét a leány kinyitja, feláll, és aztán együtt énekelnek, és olyan területre tévednek, ahol boldogok lesznek.

[Szombat déli]

Micsoda leves, Istenem! Anyám galamblevese! Attól gyógyul a lélek, de egyébként minden, a világ sötét anyagát kanalizva az emésztést követően a világosságot szarjuk ki; grammonként hódítjuk meg a kozmoszt (a sátánt), gondolom, nem az úrben, de itt a legbensőnkben. A nők így élnek, mesélte egy alkalommal erdészeti szakközépiskolás barátom, képzeld, világosságot „kakilnak”, mondta, úgyhogy nekik kussoljál az ilyen felfedezésekről, mert még kinevetnek. Na, akárhogy, dráma van, mivel nem kedvelem a galamblevest, és meg kellett ennem, anyám látogatását, ha lehet, annál is kevésbé szerettem. Elvagyok itt már egy hete, végtére is tűrhető, míg az öngyilkosságról nem mondok le, addig tűrhető is lesz ez az ittlét, de a galambleves keresztbe tehet. Anyám hüledezett *a rendőrségi jelenlétén; szörnyülködött, levegő után kapkodott*. Amúgy se volt fogalma arról, hol van a fia, és most az a kevéske illúziója is elszállt, hogy fia egy kitűnő szanatóriumban piheni ki magát, hiszen annyira meggyötörte fiatalsága. Adtam arra, hogy anyám betegnek, mi több, rendkívül súlyos betegnek *sejtsen* legalább, ha még a pszichológiáról nem is hallott, úgyhogy a reggeli gyógyszerek dupláját nyeltem le tartalékkészletemből, és félájultan, fojtott nyöszörögéssel fogadtam ágyamba visszabújva. Néma voltam, amíg lehetett, később összevissza járattam a számat, talán túlzott óvatosságot kényszerítve magamra, hogy hajthatatlan következetességgel felépített elgondolásaimat megosszam bárkivel; hajlamossá lettem a legkülönfélébb dolgokat összehordani, szavakból máglyát rakni, olajat rá, gyűjtsuk meg, hadd égjen! Életemben először és utoljára fölvettem az intézet köntösét, azt javasoltam anyámnak, odalent fogyasztanom el a galamblevest, a befőttesüvegéből, úgy ahogy van, az egyik eperfa alatti padon üldögélve. Mit tehetett szerencsétlen, sóhajtván beleegyezett. Ámulatos ez a park, káprázató ez a sétatér, nem, mama, mondom neki, olyan, mintha egy francia királyi kastély kertjében járnánk, mondjuk vadászat után vagyunk,

a kutyák, a sólymok már helyükön, igazi barokk pompa!, kiáltok; anyám, azt hiszem, ahogy a szemébe nézek, betegnek *tud*. Ettől függetlenül a park tényleg szép, és az orvosok többsége hülye, ezzel egyetértünk anyámmal, akiről azt állítják, hogy nem engedi el fiát; azt mondja, hosszú évek óta alig lát engem; akkor hogy van ez...?!

[Szombat délután]

Átveszem újra meg újra, milyen a viszonyom a menyasszonyomhoz, a szüleimhez, úgy általában az emberekhez, mert ez nyugtat, nem kell magammal foglalkozni, hiszen ők sem foglalkoznak velem, varázslatos! Azt hiszem, ez a szeretet tánca, az erotika, na és leginkább a mámorító fölfoghatatlanság, gondolom. Az Orczy család kastélya előtti sétatért gömb alakúra vágott bukszusokból álló sövény keretezi, helyenként mahóniak meg kúpformára nyírott eperfák díszlenek a bukszusok közt; igen, a galambleves hűlt helyét bámulom a második emeleti ablakból, ahogy már szokásommá lett, ha nem lent járkálok, vagy nem Doorst hallgatok fent, fülhallgatóval, miközben *A tulajdonságok nélküli embert* olvasom, így, megfigyeltem, mindkettő kivételes élességgel hat. A lány egész arca mintha egy menten a legelején meghiúsult szándék volna, ötlük fel bennem egyetlen, napokkal ezelőtti találkozásunk emlékképe; a zárt és keskeny ajkak megvető finomsága az eltátott száj szinte ordenaré üvöltését hordozzák, ahogy lehunytt szeme is a könyörgő kéjt tükrözte volna, ha kinyitja; a lénye, gondolom, mint egy álmában megrebbenő fekete terigő, aki mindent összevetve biztonságosnak véli a helyzetét. Hát nem, a vörös hajú lány nem képzelte azt, hogy valaha biztonságra lelhet, vagy...? Ez az iszonyú szükséglete tette végtelenül bizonytalanná...? Miféle biztonságról álmodik az ember? Nekem ez egy fogalom, mely érthetetlen és azzal együtt elfogadhatatlan, hiszen ha szemünk kinyílik, már messze kerültünk attól, ne tudjuk, miről van szó, csak lehetőségek, lehetőségek és lehetőségek sora; afféle hit nélküli misszió ez, mondom magamban.

[Szombat este]

Milyen következményekkel járhat, ha elhisszük, az alkony árnyain túl *a semmi* érzete már nem köszönt ránk, maradnának helyette a naplemente fényei; semmi hangulat az elmúlásra, semmi hangulat a visszafordíthatatlanra. Volna gyülekezés és *gyűjtés* – (nincs túl sok ötlet, túl sok érdemes téma; néha meg mintha előzönlene). Az élet, így az egyik gondolkodónk, akkor kezdődik, amikor nem tudjuk, mi lesz; és osztanám, ha nem lennék az ellenkezőjének tanúja; az élet, hogy megkíséreljük kijátszani alapvető tudásunkat, hogy tudjuk, mi lesz. Legyünk egyébként bármennyire bölcsek, az élet – élet *lesz*, mondom magamban. Nem jelenek meg napok óta a „foglalkozásokon”, az úgynevezett munkaterápiától meg azonnal és nyomatékkal elzárkóztam. Elfogadták. Általában a parkban sétálok, egy pillantásra se méltatva a dolgozókat. Hónapok teltek el úgy, még mielőtt idekerültem volna, hogy figuránsként, földmérő segédként jártam a tájat, de semmi mást, csak a távolságot érzékeltem; tegyük hozzá, mivel nem vagyok húszéves, engem a vidékből mindössze a derű érdekelne, de azt nem adja semmiféle tájék. Így hát inkább nem múltó kihívás lett számomra, ugyanakkor minden kihívást derűvel fogadok. Azt hiszem, a vidékre, tudniillik mint provinciára, amely az embert természetszerűségével kerítene hatalmába, soha nem készülhet fel, tehát távolról nézi, a kívülálló érdeklődésével, mert az egy kérlelhetetlen és befolyásolhatatlan terület. Mondjuk olyasmi, mint *Dido búcsúja*.

[Vasárnap reggel]

Egy általam nem ismert hadszíntérré, sír-nivaló hadszíntérré lett az elmegyógyintézet mára, mindenekelőtt az úgynevezett személyzet alakult falanxszá, így törvényszerűen frontot nyitottak az ápoltak, gondolom abban a minutumban, hogy kinyílik a szemem, majd mindjárt lehunyom, hiszen ingerlő csodálatossággal a napfény úgy árad felém, mintha a felejtésre esküdtetne fel, az-

zal az otthonos színességével, hogy az élet ilyen, a jövő meg csak nevetséges tévedése képzeletünknek. Mármost hogy minduntalan. Honvédségünk elől menekülnék, és tessék, kint vagyok a fronton, egy elképesztő harctéren, ahol egy valódi katona sem kívánhatna rosszabb körülményeket. Semmiről se tudok, semmiről se tudok, hajtogatam gyors egymásutánban, ahogy szoktam, ha nem akarom elásni magam, ám valójában elásom abban a szörnyűséges, lágy szellő melengette futóárookban. Na persze, a repülő őrnagy jóval kedvezőtlenebb helyzetben van, mert elővették, ő a legfőbb gyanúsított (egyébként mindenki gyanúsított, hisz ha nem öngyilkos lett, akkor ki ölhetette meg a vörös hajú lányt, akinek nevét sem tudjuk), ugyanis egyedül neki, az őrnagynak van szabad ki- és bejárása az osztályokon belül és kívül, miért, ki tudja.

[Vasárnap délután]

Néhány napja találkoztunk a lánnyal, véletlenszerűen, nemrégiben „költözhetett be” közénk, egyszer vagy kétszer, messziről láthattam csak ez idáig a folyosón, esetleg az ebédlőben. Ahogy a pavilonból kijövök, ahol az ápolókkal pingpongoztam, ez maradt egyedüli szórakozásom, hülyére verni pingpongban az ápolókat, abban a világoskék és sárga oldalcsíkozású tréningruhában, amit most már kizárólag ilyenkor veszek föl, merthogy sem dolgozni, sem foglalkozásokra nem járok, így nem is nagyon ismerem senkit a kastély személyzetén kívül (néhány ápoló, gondozónő, orvosnő és orvos), szóval, odakinn meglátom azt a vörös hajú lányt. A gázolajraktárnál lézeng, körülötte és a sétautakon mindenfelé homokot és port kavar a forgószél, száraz faleveleket kapva fel az éktelen szürke örvénylésbe; mint aki végtére dűlőre jut magában valami számára iszonyúan súlyos dilemmát illetően, a raktár kerítését elengedi, és a kastély háta mögött lévő ezüstoffenyők sora irányában lép tovább. A terhetől, és a gyógyszerek kábító hatásától tántorogva halad; én óvatosan közelítek felé, vigyázva arra, meg ne riasszam, ugyanakkor minél előbb mellé akar-

nék érni, valahogy megszólítani. Vékony, de erős, feszes izomzatúnak látszó testén köpenye fölött világos szélzseki, kapucniját a fejére húzta, mellén szorosán átkulcsolta kezét, és mereven nézett a lába elé. Egy izgalmasra sikerült maszk a lány arca, gondolom, egy maszk, amelybe mindenfélét beleképzelhetünk. A lépést felveszem vele végre, ez nem túl megerőltető, illetve igen, mivel nem gondolnánk elsősre, hogy egy imbolygó alvajáróval a lépést ennyire nehéz volna felvenni; énnekem önértékelési problémává lett azokban a percekben, hiszen az állandó zenehallgatás, a Doors!, mintegy kötelezően talpraesetté kellene tegyen, és ezt a törekvésemet nem hagyhatná egyszerű feladattá alacsonyítania. Szent elhatározás, hogy nem érek hozzá. Mondom neki, egy ilyen homokvihárban játszva magára találhat az ember; és mivel nem válaszol, azzal folytatom, hogy – már ha más se érdekl.

[Vasárnap este]

Kell valaki, akinek felidézhetem, mi történt azután. Végül, a sötétben, a parknak azt a másfél méter törzsmérőjű úgynevezett kocsányos tölgyfáját veszem társnak, aminél kikötöttünk a rőt hajú lánnyal. A kastély felől több irányba kiinduló sétányok egy kerti tónál futnak össze, melynek partján ez a vén fa áll. Ezt a borzasztó súlyú növényi létet hívom társnak; pusztán mély, egyenletes lélegzésével küzd a szélviharral, és (veszem észre) önnön kirobbanni készülő derűtségével. Amikor rendkívül komollyá szeretne lenni az ember, gyakran komolytalanná lehet; akkor a következő kérdést tettem fel.

Tudod, mikor épült a kastély?

(Nem válaszol.)

1888.

Nem néz rám, meglehet, nem egy túl izgalmas információ, és hogy elég messziről indulok neki annak, hogy összeismerkedjünk, hanem hát előbb el szeretném valahogy helyezni magunkat a világban. Vagy egyáltalán nem érdekl a múlt, mert figyelmetlen és önző, el van foglalva *posztjával?*, kérdem magamban, hogy ettől a világtól kihányja a belét

(ez megy errefelé). Az jutott eszembe, áttérek a feketerigókra, végül maradtam a kastélynál.

Tudod, kié volt?

(Nem válaszol.)

Az Orczy családé volt. Azt meg, ahol most mászkálunk, úgy hívják, *Szarvashalom*; ide járhatott szarni a környék összes szarvasa, suta, ünő, mindenki. (Nem nevet, de én se, komolyan gondoltam.)

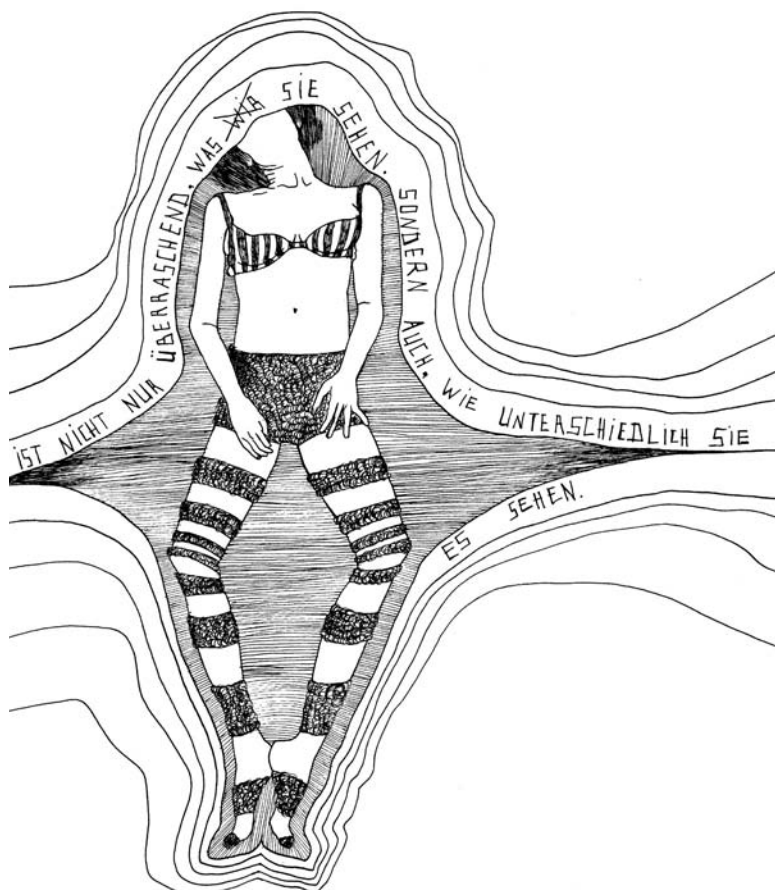
Választani kellett apáméknak, szólal meg legnagyobb döbbenetemre. Választaniuk kellett, és ha választottak, megmondani – miért? És én azt mondtam, az apámék miatt, saját maguk miatt választottak..., de ahogy ezt kimondtam, olyan kicsi és vékony lettem, mint egy halacska, keskenyebb és átlátszóbb, mint egy akvárium üvegfala... És aztán átjöttek rajtam. Mondja a vörös hajú lány, és aztán hallgat.

Köd, köd és düh az agyamban, hogy mindennek akkor most ez a *következménye*?! És mi az a *mindennek*?! Megajándékozott vajon ezzel? Vagy így akarta fontossá tenni magát, hogy semmit se értsek?

[Hétfő délelőtt]

Elmesélem, mi történhetett, mondom Donátnak, aki irgalmatlan, megbocsátás nélküli fizimiskával, gyalázatos állapotban, alig észrevehetőn ringatva magát gubbaszt a park egyik padján, amely a bukszusokkal körbevett sétatér néma forgatagának háttal, egy távolabbi eperfa árnyékában áll. Odaülök mellé; alakja úgy fest, mint aki *tényleg kész*; minden ruhadarabját magára vehette; a pizsamára a mélybíbor melegítőjét, arra valami rongyos köpenyt, lábán bakancs, fején norvégmintás sapka. Az arca megnyúlt, teljesen eltorzult, szája sárgás nyáltól habzik, nagy szeme megtört, fekete víz. Az elektro-sokk kezelése után mindig ez van; én nem hagynám, hogy ezt tegyék velem, mondom neki, erre ő, hogy nem tudja..., nem tudja, mi legyen...! Elszaporodtak a feketerigók, de nem sokáig bírják, jönnek majd a sarkák meg a vörös vércsék, és elővigyázatosabbak lesznek; ismerem ezt az őrijtő fordulatot, hanem a feketerigók még itt ricsajoznak fölöt-

tünk, jönnek, csapkodnak szárnyaikkal, énekelnek, alig lehet szóhoz jutni tőlük. Szóval, mondom Donátnak, tudod, mi történhetett? Az a vörös hajú lány az öntöttvas radiátoron ült az ablakmélyedésben, lehunyt szemekkel dohányzott, a hamut csak lazán a bokája mellé hullajtva, ügyelve arra ugyanakkor, miért van ott, az idegeinek különös megfékezésére. Alázattal a sorsa iránt, ám mégis

kísérletet téve agyában arra, életének hogy kéne alakulni. Elveti ezeket a lehetőségeket. A kastély főkapuja melletti volt portásfülkéből kialakított fodrászüzletben járt még délután, ahonnan elcsent egy borotvakést, ami most köpenye zsebét húzza, a másik zsebet combjai közé gyúri, jobb melle fölött köntöse kibomlik, sápadt rózsaszínű, szeplős bőre még egy gyereklányé, de gömbölyded formái már a vonzó, érzéki nőé. Arcán kihívó unalommal és haragvó elszántsággal nézi a fekete és fehér kőlapokat, ahogy kinyitja szemét, majd megfordul, és a sötét ablaküvegben tükröképét csodálja. A póz, a jelenet, természetesen és tiszta, és szinte fesztelen. Ezt a

körútját a zárt osztályok amúgy is kötelező ellenőrzése miatt gyakran bevállalja az éjszaka nővér helyett az ápoló, aki most is álmos méltósággal jár, nyakára dobott fehér törölközővel, övén nagy kulcsomóval. Szörnyetegek és szellemek és iszákos félnótások között ódöng, és ha úgy alakul, birkózik velük, vagy egyszerűen leveri őket; a betegekkel bánásmódja közönyös és személytelenül perverz, nem annyira hülyéknek, mint nyavalyás csürhének tartja a bentlakókat. Akárhogy is, ilyenkor hajnaltájt megkönnyebbülést érez, nemsokára otthon lehet, és majd állataival foglalkozhat, vagy földjével, traktorával. A pirkadat ellenére a hálószobákban sötét van, a folyosókon gyenge, koszos fény; ugyanez bent, a mellékhelyiségben is, amikor a kilincset lenyomja, az ajtót teljesen kitárja. A vörös hajú lány az ablakmélyedésben áll, lehajtott fejjel, révetegen; egy ébredező hunyorgásával fordul az ápoló felé, ahogy meghallja a zajt, és kislányos mozdulattal simítja ki hajfürtjeit arcából; azonnal érzi védtelenségét, enyhe remegés fut át testén. Hátradől, mindkét keze köpenye zsebébe mélyesztve, izmos és mégis lágyívelésű combja fölött feszessé lesz ruházata. Az ápoló látja lábát, mellét, nyakát, a hús csodálatos konzisztenciáját. „Hát te meg mit keresel itt, kicsikém?!“ – szólítja meg a férfi, miközben feléje közelít, és aztán simogatni kezdi karját. A lány oldalra hajol, megrázza vállát, ellenállása ernyedtségtől, hitetlenkedéstől gyenge. Az ápoló felizgul, egyre hevesebben simogatja, majd megszorítja állkapcsát, megmarkolja fenekét, és amikor a sliccét kigombolná, a lány nekiiramodik, menekülne előle, ám az egy pillanat alatt visszarántja, le a fekete és fehér csempékre. Valahogy sikerül elővenni a borotvakést, kinyitja, és ügyetlenül támadója felé lendíti kezével. Az ápoló lefogja, szétfeszíti lábát, belé hatol, megerőszkolja. A lány holtápadt, combján sperma és kevéske vér. Szerinted sírt?, kérdezem Donátot. Sikított? Olyasmit kellett tegyen, amitől elvesztette az eszét a férfi, és elvágta a vörös hajú lány tarkát. Vagy hogy az ápolón önsajnálata, és olyan mérhetetlen szorongás és düh lett úrrá, hogy nem tehetett mást? Aha, aha...! Mondja Do-

nát; nincs más verziója. A padról megpróbál fölkelni, és ahogy ez sikerül, elindul fűzetlen bakancsában vánszorogva a park sűrűje felé; még mielőtt elérné, a lehullott falevelek között a fűben, itt is meg ott is sárga és kék virágokat kerülgetve húzza lábait.

[Kedd hajnal]

Ez egy másik idő; évtizedek múlnak el, mindent abbahagyunk, és minden folytatódik; az elmúlt éjszaka egyhangú hadakozással vettem a betegséggel járó kínokat, olyan egyhangúsággal, mint napok óta az elemi tényeket, vagy a kevésbé életbevágó híreket, vagy hogy majd a számlákat be kell fizetni; a borítékok a párkányon hevernek egymás fölött. A takarót félrehajtom, nyugodt mozdulatokkal felállok, majd a fürdőköpenyt magamra öltve az ablakhoz jövök; mint egy különös, ádáz misszionárius, gondolom e kora reggel felhős, grafitszürke üvegén tükröződő fura alakot látva. *Alszik a halál*, szólok meg suttogva, váratlan, válasz gyanánt fáradtságomra és vigasztalanságomra, amelyek arra sarkallnak, hogy úgymond vissza kéne aludni. Nem, nem alszom vissza, tárom szét kezemet, ellenkezőleg; megyek az ágyba, ébreszteni a halált. Ismerjük az ilyen típusú lámpákat, a fényük vakító és tompa egyszerre; az ajtótól jobbra eső sarokba dobott rossz matracon feküdt, abban a bizonyos tündöklőnek nem nevezhető félhomályban. Mennyi egyezséget köt, mi több, szeg meg az ember, csak hogy valami értelmet leljen, mondom magamban, és tessék, minden erőfeszítés hiábavaló, mostanra szó szerint *halálra untam magam*. Az egyik este még nevetünk valamilyen barátunk történetét hallgatva, most meg a matracunkat nézzük, mintha sárga és kék virágokkal teli mezőt bámulnánk, na, milyen elheveredni benne?! Valószínűleg megszedülhettem, mert nem emlékszem arra a pillanatra, amikor eldőlt, illetve rá, és arra az időre sem, amit amellet a maszk mellett töltöttem, mindenestre velem az a lány kelt fel, gondolom már délelőtt. Ugyanez a maszk, fehér triko, ugyanez az a szürke köpeny, és ugyanez, amit nem tudok megmondani, micsoda.